

Directie Ruimte, Milieu en Water

Het Groene Woud 1 Middelburg Postadres: postbus 165 4330 AD Middelburg
telefoon (0118) 63 17 00 fax (0118) 63 47 56

bericht op brief van: 21/07/2006
uw kenmerk: 2006009848
ons kenmerk: RMW0614133/NB.06.015
afdeling: Landelijk Gebied en Water
bijlage(n): -
behandeld door: [redacted]
doorkiesnummer: [redacted]
onderwerp: vergunning ex artikel 19d van de Natuur-
beschermingswet 1998

lko
Kajman
100. linden
Beempert

Waterschap Zeeuwse Eilanden
Postbus 1000
4330 ZW MIDDELBURG

Provincie Zeeland

PROJECTBURO	WERKINGEN	ACTIE	INFO
PROJECTBURO			
MANAGER PROJECTBUREAUS			X
TECHNISCH MANAGER			X
CONTRACTMANAGER			X
TECHNIEK Discipline Toetsing			X
TECHNIEK Discipline Kennis			
TECHNIEK Adviseur Toetsingen			X

WATERSCHAP
ZEEUWSE EILANDEN
INBEGROEVEN
ARCHIEF nr. 2006-B-06270
- 7
No. 2006016420
CLASS. No.

verzonden: - 6 DEC. 2006

Middelburg, 5 december 2006

wlw
BPL

Geachte [redacted],

1. Inleiding

In uw bovengenoemde brief, die op 24 juli 2006 is ontvangen, verzoekt u vergunning ex artikel 19d Natuurbeschermingswet 1998 voor het uitvoeren van dijkverbeteringswerkzaamheden aan het dijktraject Vliete- en Thoornpolder in het Natura 2000-gebied Oosterschelde.

De ontvangst van uw aanvraag is op 2 augustus 2006 (kenmerk RMW0608947) bevestigd. Bij brief van 4 oktober 2006 (kenmerk RMW0609505) hebben wij de termijn van afhandeling verlengd met 13 weken.

Uw aanvraag heeft betrekking op het dijkgedeelte tussen dijkpaal 1871 +33 meter en dijkpaal 1905 met een lengte van circa 3,5 km, gelegen aan de noordkust van het voormalige eiland Noord-Beveland, ten noorden van Wissenkerke. Het betrokken gebied raakt de percelen kadastraal bekend gemeente Noord-Beveland, sectie S, nrs. 574, 575, 577, 632, en 633, en sectie T, nrs. 393, 395, 402, 435, 436 en 439.

2. De aanvraag

De aanvraag heeft betrekking op het versterken van een dijktraject langs de Vliete- en Thoornpolder. De werkzaamheden zullen plaats vinden in de periode van 1 april tot 1 oktober 2007. Ter onderbouwing van uw verzoek heeft u meegezonden het rapport "Planbeschrijving Verbetering gezette Steenbekleding Vliete- en Thoornpolder" van het Projectbureau Zeeweringen en het rapport "Passende beoordeling Vliete- en Thoornpolder, toetsing van de voorgenomen dijkverbetering langs de Oosterschelde aan de Natuurbeschermingswet" uitgevoerd door het ingenieursbureau Grontmij.

Een groot deel van de Nederlandse dijken wordt aan de zeezijde tegen golven door een steenbekleding beschermd. Uit waarnemingen van het waterschap en onderzoek van de Technische Adviescommissie voor de Waterkeringen is naar voren gekomen dat in Zeeland deze steenbekleding niet overal voldoet aan de veiligheidsnorm; dat wil zeggen: ze is onvoldoende bestand tegen zeer zware stormen. Om dit probleem op te lossen is in 1996 het project Zeeweringen gestart. Hierin werken Rijkswaterstaat, de Zeeuwse waterschappen en de provincie Zeeland samen. Het doel is de met steen beklede delen van het buitentalud van de dijk te verbeteren op de plaatsen waar dat nodig is. Na verbetering dient dit dijktraject te voldoen aan de veiligheidsnorm zoals die is vastgelegd in de Wet op de waterkering. Veiligheid is eerste prioriteit, maar daarnaast moet er aandacht worden besteed aan de gevolgen van de dijkverbeteringswerken voor het landschap, de natuur, cultuurhistorie en overige belangen, zoals ruimtelijke ordening, omwonenden en milieu.

010504 2006 PZDB-B-06210

Vergunning ex art 19d Natuurbeschermingswet Vlie

3. Beschrijving van de ingreep

Het uit te voeren werk bestaat in hoofdzaak uit:

- het aanleggen van twee extra dijkovergangen nabij dijkpaal 1872 en 1891 t.b.v. het transport;
- het aanbrengen van een onderhoudspad buitendijks van asfaltbeton in de berm (circa 3 m breed) of op de kruin (vanaf dijkpaal 1900, omdat de berm hier ontbreekt);
- het aanbrengen van een dijkovergang bij dijkpaal 1872;
- het aanbrengen van een afrit bij dijkpaal 1892 (buitendijks) en dijkpaal 1890/1891 (binnendijks);
- het aanbrengen van betonzuilen in de boventafel;
- het aanbrengen van overlagen (breuksteen) in de ondertafel (gedeeltelijk worden basaltzuilen gehandhaafd);
- het aanbrengen van overlagen (breuksteen gepenetreerd met asfaltmestiek) in de kreukelberm;
- het (tijdelijk) afgraven van grote hoeveelheden zand;
- het terugbrengen van het afgegraven materiaal;
- het (tijdelijk) opslaan van zand op het resterend zandterrein;
- het eventueel aanleggen van aanvullende opslagterreinen naast het terrein 'Waterhoefje'.

4. Beschrijving van de kwalificerende waarden en instandhoudingsdoelstellingen

4.1 Kwalificerende waarden Natura 2000-gebied Oosterschelde

Het gebied Oosterschelde is een onderdeel van het voormalige estuarium van de Schelde. In 1986 is de Oosterschelde van de zee afgesloten door een stormvloedkering, die de getijdenwerking nog in enige mate toelaat. Als gevolg van de getijdenstromen vinden erosie- en sedimentatieprocessen plaats die resulteren in een wisselend patroon van schorren, slikken en droogvallende platen (het intergetijdengebied), ondiep water en diepe getijdengeulen. In de monding van de Oosterschelde bevinden zich de diepste stroomgeulen die plaatselijk een diepte bereiken van 45 meter. Tussen deze stroomgeulen en in het gebied ten oosten van de Zeelandbrug bevinden zich uitgestrekte gebieden met ondiepe wateren met zandbanken. In het oosten en noorden van het gebied komen grote oppervlakten slikken voor. Binnendijks worden langs de oever een groot aantal karrevelden, inlagen en kreekrestanten tot het gebied gerekend. Deze gebieden bestaan voornamelijk uit vochtige graslanden en open water. Het water, het intergetijdengebied en de binnendijks gelegen gebieden vormen tezamen het leefmilieu voor de rijke flora en fauna van het gebied. De grote variatie aan milieutypen in het gebied gaat gepaard met een grote diversiteit aan dier- en plantensoorten. Deze variatie aan milieutypen wordt bepaald door factoren als getij, stroming, watertemperatuur, hoogteligging, waterkwaliteit en sedimentsamenstelling.

Het gebied Oosterschelde behoort tot het Natura2000-landschap 'Noordzee, Waddenzee en Delta'. De begrenzing van het Habitatrictlijngebied Oosterschelde is bepaald aan de hand van de ligging van de natuurlijke habitats en de leefgebieden van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Daarnaast omvat het begrensde gebied ook natuurwaarden die integraal onderdeel uitmaken van de ecosystemen waartoe de betreffende habitattypen en leefgebieden van soorten behoren alsmede nieuwe natuur indien dit noodzakelijk wordt geacht om bedreigde en schaarse habitattypen en leefgebieden van soorten te herstellen. Bij de keuze en de afbakening van de gebieden is geen rekening gehouden met andere vereisten dan die verband houdend met de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna.

De Oosterschelde is aangewezen als Vogelrichtlijngebied vanwege de aanwezigheid van kustwateren (zout), intergetijdengebied, schorren en binnendijkse gronden (o.a. brakke inlagen) die als geheel het leefgebied vormen van een aantal in artikel 4 van de Richtlijn bedoelde vogelsoorten. Het is een watergebied dat het leefgebied vormt van soorten van Bijlage I (art. 4.1) en tevens fungeert als broedgebied, overwinteringsgebied en rustplaats in de trekzone van andere trekvogelsoorten (art. 4.2). De begrenzing van het gebied is zo gekozen dat een in landschappelijk en vogelkundig opzicht samenhangend geheel is ontstaan dat voorziet in de beschermingsbehoefte met betrekking tot het voortbestaan en/ of voortplanten van bedoelde vogelsoorten.

4.2. Instandhoudingdoelstellingen

In juni 2005 heeft het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit de Natura 2000 Contourennotitie uitgebracht waarin de kaders voor de Natura 2000-doelen worden aangegeven. In deze notitie worden voor de doelen een aantal hoofdlijnen geformuleerd zoals:

- Behoud van de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie.
- Behoud van de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de ecologische samenhang van het Natura 2000 netwerk zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie.
- Behoud en waar nodig herstel van de ruimtelijke samenhang met de omgeving ten behoeve van de duurzame instandhouding van de in Nederland voorkomende natuurlijke habitats en soorten.

- Behoud en waar nodig herstel van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd.
- Behoud of herstel van gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van de habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd.

De doelen zijn verder uitgewerkt in het doelendocument van juni 2006 en het ontwerpbesluit Oosterschelde dat op 27 november 2006 door de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit is ondertekend.

Voor de Oosterschelde zijn in het doelendocument de volgende kernopgaven geformuleerd:

- behoud slikken en platen voor rustende en foeragerende niet-broedende vogels en rustgebieden voor gewone en grijze zeehond;
- behoud en herstel van schorren en zilte graslanden (buitendijks) met alle successiestadia, zoet-zout overgangen, verscheidenheid in substraat en getijregime en mede als hoogwatervluchtplaats;
- Behoud en ontwikkeling van kwaliteit binnendijkse brakke gebieden voor noordse woelmuis en voor broedvogels (kluut, sterns) en als hoogwatervluchtplaats, overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden), brakke variant van ruigten en zomen (harig wilgenroosje), schorren en zilte graslanden (binnendijks) en als hoogwatervluchtplaats.

De kernopgaven zijn in het ontwerpbesluit Oosterschelde nader vertaald in instandhoudingsdoelen en doelen per habitattypen en soort. In het ontwerpbesluit van 27 november 2006 zijn voor de Oosterschelde voor de volgende habitattypen en soorten doelen opgenomen:

Habitattypen

- H1160 Grote, ondiepe krekens en baaien
- H1310 Zilte pionierbegroeiingen
- H1320 Schorren met slijkgrasvegetatie
- H1330 Atlantische schorren
- H7140 Overgangs- en trilveen

Habitatrichtlijnsoorten

- H1340 Noordse woelmuis
- H1365 Gewone zeehond

Vogelrichtlijnsoorten

b: broedvogel; n: niet-broedvogel

- A004 Dodaars - n
- A005 Fuut - n
- A007 Kuifduiker - n
- A391 Aalscholver - n
- A026 Kleine zilverreiger - n
- A034 Lepelaar - n
- A037 Kleine zwaan - n
- A043 Grauwe gans - n
- A045 Brandgans - n
- A046 Rotgans - n
- A048 Bergeend - n
- A050 Smient - n
- A051 Krakeend - n
- A052 Wintertaling - n
- A053 Wilde eend - n
- A054 Pijlstaart - n
- A056 Slobeend - n
- A067 Brilduiker - n
- A069 Middelste zaagbek - n
- A103 Slechtvalk - n
- A125 Meerkoet - n
- A130 Scholekster - n
- A132 Kluut - b, n
- A137 Bontbekplevier - b, n
- A138 Strandplevier - b, n
- A140 Goudplevier - n
- A141 Zilverplevier - n
- A142 Kievit - n
- A143 Kanoet - n
- A144 Drieteenstrandloper - n
- A149 Bonte strandloper
- A157 Rosse grutto - n
- A160 Wulp - n
- A161 Zwarte ruiter - n
- A162 Tureluur - n
- A164 Groenpootruiter - n
- A169 Steenloper - n
- A191 Grote stern - b
- A193 Visdief - b
- A194 Noordse stern - b
- A195 Dwergster - b

De doelen per habitattypen luiden:

- Grote, ondiepe krekens en baaien (H1160): behoud en verbetering van de kwaliteit.
- Zilte pionierbegroeiing (H1310): uitbreiding oppervlakte en behoud kwaliteit zilte pionierbegroeiingen, *zeekraal* (subtype A).
- Schorren met slijkgrasvegetatie (H1320): behoud oppervlakte.
- Atlantische schorren (H1330): behoud oppervlakte en kwaliteit schorren en zilte graslanden, *buitendijks* (subtype A) en uitbreiding oppervlakte en behoud kwaliteit schorren en zilte graslanden, *binnendijks* (subtype B).

- Overgangs- en trilvenen (H7140): Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit van overgangs- en trilvenen, veenmosrietlanden (subtype B).

De doelen per habitatsoort luiden:

- Noordse woelmuis: Uitbreiding verspreiding, omvang en behoud kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie.
- Gewone zeehond: Behoud omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie ten behoeve van een regionale populatie van ten minste 200 exemplaren in het Deltagebied.

De doelen voor broedvogelsoorten luiden:

- Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor de populatie van het Deltagebied van: kluut tenminste 2.000 paren, bontbekplevier tenminste 100 paren, grote stern tenminste 4.000 paren, visdief tenminste 6.500 paren, noordse stern tenminste 20 paren en dwergstern tenminste 300 paren.
- Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor de populatie van het Deltagebied van tenminste 220 paren strandplevieren.

De doelen voor niet-broedvogelsoorten luiden:

- Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van: dodaars gemiddeld 80 vogels (seizoensgemiddelde), fuut gemiddeld 370 vogels (seizoensgemiddelde), kuifduiker gemiddeld 8 vogels (seizoensgemiddelde), aalscholver gemiddeld 360 vogels (seizoensgemiddelde), zilverreiger gemiddeld 20 vogels (seizoensgemiddelde), lepelaar gemiddeld 30 vogels (seizoensgemiddelde), grauwe gans gemiddeld 2.300 vogels (seizoensgemiddelde), brandgans gemiddeld 3.100 vogels (seizoensgemiddelde), rotgans gemiddeld 6.300 vogels (seizoensgemiddelde), bergeend gemiddeld 2.900 vogels (seizoensgemiddelde), smient gemiddeld 12.000 vogels (seizoensgemiddelde), krakeend gemiddeld 130 vogels (seizoensgemiddelde), wintertaling gemiddeld 1.000 vogels (seizoensgemiddelde), wilde eend gemiddeld 5.500 vogels (seizoensgemiddelde), pijlstaart gemiddeld 730 vogels (seizoensgemiddelde), slobeend gemiddeld 940 vogels (seizoensgemiddelde), brilduiker gemiddeld 680 vogels (seizoensgemiddelde), middelste zaagbek gemiddeld 350 vogels (seizoensgemiddelde), slechtvalk gemiddeld 10 vogels (seizoensmaximum), meerkoet gemiddeld 1.100 vogels (seizoensgemiddelde), scholekster gemiddeld 24.000 vogels (seizoensgemiddelde), kluut gemiddeld 510 vogels (seizoensgemiddelde), bontbekplevier gemiddeld 280 vogels (seizoensgemiddelde), strandplevier gemiddeld 50 vogels (seizoensgemiddelde), goudplevier gemiddeld 2.000 vogels (seizoensgemiddelde), zilverplevier gemiddeld 4.400 vogels (seizoensgemiddelde), drieteenstrandloper gemiddeld 260 vogels (seizoensgemiddelde), rosse grutto gemiddeld 4.200 vogels (seizoensgemiddelde), wulp gemiddeld 6.400 vogels (seizoensgemiddelde), zwarte ruiters gemiddeld 310 vogels (seizoensgemiddelde), tureluur gemiddeld 1.600 vogels (seizoensgemiddelde), groenpootruiter gemiddeld 150 vogels (seizoensgemiddelde) en steenloper gemiddeld 580 vogels (seizoensgemiddelde).
- Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor kleine zwaan.
- Behoud omvang en verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van kanoet met gemiddeld 7.700 vogels (seizoensgemiddelde).

Ingevolge artikel 15a, derde lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 heeft de instandhoudingsdoelstelling voor dat deel van het gebied, dat zijn status als beschermd natuurmonument heeft verloren, mede betrekking op de doelstellingen ten aanzien van het behoud, herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied zoals bepaald in het van rechtswege vervallen besluit (verder: de 'oude doelen'). Voor zover deze doelstellingen Natura2000-waarden betreffen, zijn deze begrepen in de in de voorgaande paragrafen opgenomen instandhoudingsdoelstellingen. In een aantal gevallen is het onmogelijk om zowel de oude doelen als de Natura2000-doelen te bereiken, bijvoorbeeld omdat die doelen tegenstrijdig beheer vragen. In deze gevallen gaan de Natura2000-doelen vóór om de Europeesrechtelijke verplichtingen na te komen. In het beheerplan zullen de oude doelen net als de overige instandhoudingsdoelen worden uitgewerkt in ruimte en tijd. Dan wordt ook uitgewerkt waar achteruitgang van het natuurschoon en de natuurwetenschappelijke betekenis met betrekking tot oude doelen is toegestaan ten gunste van Natura2000-doelen.

Ten aanzien van de binnendijkse delen waren de volgende 'oude doelen' opgenomen:

- Bestaat uit gebieden met hydrologische en /of ecologische relatie tussen binnendijks en buitendijks, zoals inlagen, karrevelden, kreekresten, eendenkooien, graslandgebied. Evenals ingedijkt slik- en schorgebied.
- Verschillen in kwelintensiteit, hoogteligging en bodemopbouw resulteren in gradiënten van droog naar nat en van zoet naar zout, mogelijk met zeldzame levensgemeenschappen van slik of schor.
- Van nationaal en internationaal belang als broed-, fourageer- en rustgebied voor vele vogels.

Ten aanzien van de buitendijkse delen waren de volgende 'oude doelen' opgenomen:

- Door de grote verscheidenheid in milieuomstandigheden, veroorzaakt door eb- en vloedbeweging van het water en daarmee gepaard gaande schommelingen in o.a. temperatuur, vochtgehalte, zoutgehalte, licht en zuurstoftoevoer, komen in dit gebied een aantal zeer waardevolle levensgemeenschappen voor.
- Bestaat uit een complex van open water, slikken en schorren, bepaald door de getijbeweging van de Noordzee.
- Van nationaal en internationaal belang als overwinterings-, doortrekgebied en permanente verblijfplaats voor een groot aantal vogelsoorten.
- (Potentieel) leefgebied voor de zeehond.

Totdat de definitieve aanwijzingsbesluiten van de Natura2000-gebieden zijn vastgesteld zullen wij deze instandhoudingsdoelstellingen, in samenhang met het onder punt 6 vastgestelde beleid, als toetsingskader voor de vergunningaanvraag beschouwen.

5. Wettelijk kader

Per 1 oktober 2005 zijn een aantal artikelen uit de Natuurbeschermingswet 1998 alsmede de Wet van 20 januari 2005 tot wijziging van de Natuurbeschermingswet 1998 in verband met Europeesrechtelijke verplichtingen in werking getreden.

Artikel 2, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 stelt dat, voor zover niet anders is bepaald, onder gedeputeerde staten wordt verstaan, gedeputeerde staten van de provincie waarin gebieden als bedoeld in artikel 10a of natuurmonumenten of landschapsgezichten onderscheidenlijk beschermde natuurmonumenten of beschermde landschapsgezichten geheel of grotendeels zijn gelegen.

Artikel 10a, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet bepaalt dat Onze Minister gebieden aanwijst ter uitvoering van richtlijn (EEG) nr. 79/409 (Vogelrichtlijn) en richtlijn (EEG) nr. 92/43 (Habitatrichtlijn).

Het tweede lid van artikel 10a bepaalt dat een besluit als bedoeld in het eerste lid, de instandhoudingsdoelstelling voor het gebied bevat. Tot de instandhoudingsdoelstelling behoren in ieder geval:

- a. de doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van de leefgebieden, voorzover vereist ingevolge richtlijn (EEG) nr. 79/409 of
- b. de doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van de natuurlijke habitats of populaties in het wild levende dier- en plantensoorten voorzover vereist ingevolge richtlijn (EEG) nr. 92/43.

In het derde lid van artikel 10a is aangegeven dat de instandhoudingsdoelstelling, bedoeld in het tweede lid, mede betrekking kan hebben op doelstellingen ten aanzien van het behoud, het herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied, anders dan vereist ingevolge de richtlijnen, bedoeld in het tweede lid.

Artikel 12 eerste lid, bepaalt dat in geval van dringende noodzaak Onze Minister bij besluit een natuurmonument ten aanzien waarvan overeenkomstig artikel 11 een besluit tot aanwijzing als beschermd natuurmonument wordt voorbereid reeds voorlopig als zodanig kan aanwijzen voordat de procedure, bedoeld in de artikel 11 en 13 is voltooid.

Artikel 12, derde lid, geeft aan dat het eerste en tweede lid van artikel 12 van overeenkomstige toepassing zijn op gebieden als bedoeld in artikel 10a, eerste lid.

Volgens artikel 15a, tweede lid, vervalt de aanwijzing als beschermd natuurmonument met ingang van het tijdstip waarop een gebied wordt aangewezen als Natura 2000-gebied.

In artikel 15a, derde lid, is bepaald dat de instandhoudingsdoelstelling voor het Natura 2000-gebied mede betrekking heeft op de doelstellingen ten aanzien van het behoud, herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied zoals bepaald in het vervallen besluit tot aanwijzing als beschermd natuurmonument.

Op grond van artikel 19d, eerste lid, is het verboden zonder vergunning, of in strijd met aan die vergunning verbonden voorschriften of beperkingen, van Gedeputeerde Staten projecten of andere handelingen te realiseren onderscheidenlijk te verrichten die gelet op de instandhoudingsdoelstelling de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in een op grond van artikel 10a, eerste lid, aangewezen gebied of een gebied waarvan de aanwijzing als zodanig in overweging is genomen als bedoeld in artikel 12, derde lid, kunnen verslechteren of een verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

Zodanige projecten of andere handelingen zijn in ieder geval projecten of handelingen die de natuurlijke kenmerken van het desbetreffende gebied kunnen aantasten.

Volgens artikel 19e houden Gedeputeerde Staten bij het verlenen van een vergunning als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, rekening:

- a. met de gevolgen die een project of andere handeling, waarop de vergunningaanvraag betrekking heeft, gelet op de instandhoudingsdoelstelling kan hebben voor een op grond van artikel 10a, eerste lid, aangewezen gebied of het gebied waarvan de aanwijzing als zodanig in overweging is genomen als bedoeld in artikel 12, derde lid, en
- b. met een op grond van artikel 19a of artikel 19b vastgesteld beheersplan.

Artikel 19f bepaalt dat voor nieuwe projecten of andere handelingen waarover Gedeputeerde Staten een besluit op een aanvraag voor een vergunning als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, nemen, en die niet direct verband houden met of nodig zijn voor het beheer van een op grond van artikel 10a, eerste lid, of het gebied waarvan de aanwijzing als zodanig in overweging is genomen als bedoeld in artikel 12, derde lid, maar die afzonderlijk of in combinatie met andere projecten of handelingen significante gevolgen kunnen hebben voor het desbetreffende gebied, de initiatiefnemer alvorens Gedeputeerde Staten een besluit nemen, een passende beoordeling maakt van de gevolgen voor het gebied waarbij rekening wordt gehouden met de instandhoudingsdoelstelling van dat gebied.

Artikel 19g, eerste lid, geeft aan dat een vergunning als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, slechts kan worden verleend indien Gedeputeerde Staten uit de passende beoordeling, bedoeld in artikel 19f, eerste lid, zich ervan hebben verzekerd dat de natuurlijke kenmerken van het desbetreffende gebied niet zullen worden aangetast.

Volgens artikel 19l, eerste lid, neemt een ieder voldoende zorg in acht voor de instandhouding van een gebied aangewezen op grond van artikel 10, eerste lid, artikel 10a, eerste lid of waarvan de aanwijzing als zodanig in overweging is genomen als bedoeld in artikel 12.

De zorg, bedoeld in artikel 19l, eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, voor zover het een gebied betreft, aangewezen op grond van artikel 10a, eerste lid, dan wel gelet op de wezenlijke kenmerken van een gebied, aangewezen op grond van artikel 10, eerste lid, nadelige gevolgen voor het gebied, bedoeld in het eerste lid, kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijke handelingen achterwege te laten, dan wel, indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Volgens artikel V, eerste lid, van de Wet van 20 januari 2005 tot wijziging van de Natuurbeschermingswet 1998 in verband met Europeesrechtelijke verplichtingen, gelden de besluiten van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit tot aanwijzing van Vogelrichtlijngebieden als besluiten als bedoeld in artikel 10a van de Natuurbeschermingswet 1998.

6. Beleid

De Habitatrichtlijngebieden zijn nog niet conform artikel 10a, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 aangewezen. Op 8 december 2004 heeft de Europese Commissie de door Nederland aangemelde Habitatrichtlijngebieden op de communautaire lijst geplaatst. Totdat de formele aanwijzingsprocedure is voltooid, kan artikel 6 van de Habitatrichtlijn worden nagekomen met een beroep op de rechtstreekse werking, of door de artikelen 19d en verder, richtlijnconform te interpreteren. Ingevolge de brief van Minister Veerman van 1 september 2006 (TRCJZ/2006/2808) aan de Tweede Kamer, houdt dit laatste in dat de woorden "een op grond van artikel 10a, eerste lid, aangewezen gebied of een gebied waarvan de aanwijzing als zodanig in overweging is genomen als bedoeld in artikel 12, derde lid" ruim worden geïnterpreteerd en dat daaronder ook wordt begrepen een gebied dat op de communautaire lijst is geplaatst.

Voor de Oosterschelde is in 1995 door de Stuurgroep Oosterschelde het Beleidsplan Oosterschelde 1995 vastgesteld. In dit beleidsplan wordt een integrale visie op de ontwikkeling van het gebied gegeven. Voor de inrichting en het beheer van de Oosterschelde is de volgende hoofddoelstelling geformuleerd: 'Het behoud en zo mogelijk versterking van de natuurlijke waarden met inachtneming van de basisvoorwaarden van een maatschappelijk functioneren van het gebied, waaronder met name de visserij wordt begrepen.' In 2000 is de Stuurgroep Oosterschelde opgeheven en is de beleidsuitvoering in handen gekomen van het bestuur van het in 2000 opgerichte Nationaal Park Oosterschelde. In het door het Nationaal Park Oosterschelde in 2001 vastgestelde Beheers- en Inrichtingsplan Nationaal Park Oosterschelde wordt het beleid van het Beleidsplan Oosterschelde 1995 voortgezet.

De gehele Oosterschelde (m.u.v. havens) is krachtens de richtlijn inzake het behoud van de Vogelstand (79/409/EEG) aangewezen als speciale beschermingszone (besluit van 28 november 1989, nr. J 897372). In 1996 is de Oosterschelde overeenkomstig artikel 4, lid I van de Habitatrichtlijn aangemeld als speciale beschermingszone. Deze aanmelding is in 2003 geactualiseerd. Op 7 december 2004 heeft de Europese Commissie de communautaire lijst voor de Atlantische biografische regio, waar Nederland toe behoort, vastgesteld. Op grond van het bepaalde in artikel V, eerste lid, van de Wet van 20 januari 2005 tot wijziging van de Natuurbeschermingswet 1998 in verband met Europeesrechtelijke verplichtingen, dient de Oosterschelde aangemerkt te worden als Natura 2000-gebied (artikel 10a Natuurbeschermingswet 1998).

In december 2005 heeft het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit ambtelijke concepten van het Natura 2000 doelendocument en zgn. gebiedendocumenten voor de verschillende Natura 2000-gebieden, waaronder de Oosterschelde, aan overheden en maatschappelijke organisaties voor commentaar voorgelegd. In het doelendocument zijn kernopgaven voor de verschillende Natura 2000-landschappen, zoals Duinen en Noordzee, Waddenzee, Delta, geformuleerd. Dit doelendocument is inmiddels in juni 2006 vastgesteld. Op 27 november 2006 heeft de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit de ontwerpbesluiten voor 11 Natura2000-gebieden, waaronder de Oosterschelde, ondertekend. In deze ontwerpbesluiten zijn de kernopgaven nader uitgewerkt in voorlopige algemene instandhoudingsdoelstellingen en instandhoudingsdoelstellingen voor habitattypen en -soorten en/of vogelsoorten. Het Natura2000 doelendocument en het ontwerpbesluit voor de Oosterschelde worden in de overweging bij de aangevraagde vergunning betrokken.

7. Advisering en inspraak

Een afschrift van uw verzoek is verzonden naar de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Noord-Beveland. Daarnaast hebben wij ten aanzien van uw verzoek belanghebbenden zoals het Nationaal Park Oosterschelde, de Zeeuwse Milieufederatie en Vogelbescherming Nederland in de gelegenheid gesteld een zienswijze ten aanzien van uw verzoek naar voren te brengen.

Hiertoe is een ontwerpbesluit toegezonden.

De gemeente Noord-Beveland, de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, het Nationaalpark Oosterschelde, de Zeeuwse Milieufederatie en Vogelbescherming Nederland hebben geen gebruik gemaakt van het opstellen van een zienswijze.

8. Overwegingen

Ten aanzien van uw verzoek hebben wij het volgende overwogen.

De aanvraag dient te worden getoetst aan de uitgangspunten van de Natuurbeschermingswet 1998 en aan het hierboven beschreven beleid. Door deze instrumenten gezamenlijk ontstaat een beschermingskader voor de wezenlijke kenmerken van de waarden van het betrokken Natura 2000-gebied Oosterschelde.

8.1. Passende beoordeling

Op 7 september 2004 heeft het Europees Hof van Justitie (hierna: Hof) uitspraak gedaan op het verzoek om een prejudiciële beslissing betreffende de uitleg van artikel 6 van richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna, de Habitatrichtlijn. Overwegingen uit het arrest van het Hof maken duidelijk dat, indien een plan of project geen significante gevolgen heeft voor een gebied, het maken van een passende beoordeling niet nodig is. Het Hof geeft in relatie tot artikel 6, derde lid, van de Habitatrichtlijn in haar uitspraak van 7 september 2004 de mogelijkheid weer dat een plan of project gevolgen voor de relevante specifieke instandhoudingsdoelstellingen kan meebrengen, zonder dat dit ook direct significante effecten op deze specifieke instandhoudingsdoelstellingen zal (kunnen) sorteren.

Bij het vervangen van de huidige dijkbekleding is er sprake van een ingreep in het natuurlijk milieu. De werkzaamheden houden niet direct verband met het beheer en zijn ook niet nodig voor het beheer van de speciale beschermingszone. In het bij de aanvraag gevoegde rapport van Grontmij wordt geconstateerd dat de uit te voeren werken mogelijk significante gevolgen kunnen hebben voor het betrokken gebied en dat een passende beoordeling uitgevoerd moet worden om dit vast te stellen. In het bedoelde rapport is deze passende beoordeling opgenomen; hierin worden de verstorende effecten op de natuurlijke waarden van het gebied en de mogelijke gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen beschreven.

De wens tot het uitvoeren van werkzaamheden om de met steen beklede delen van het buitentalud van de dijk te verbeteren en te laten voldoen aan de veiligheidsnormen onderschrijven wij. Bij de beoordeling van uw aanvraag zullen wij ons niet alleen laten leiden door het feit dat het gebied is aangewezen als Vogelrichtlijngebied en is aangemeld als Habitatrichtlijngebied, maar ook dat voor het gebied de zogenaamde verbrede doelstellingen gelden (artikel 10a, lid 3). Dit betekent dat wij het natuurmonument in zijn geheel, alsmede het natuurschoon in de afweging betrekken en ons niet beperken tot de soorten en typen die geleid hebben tot aanwijzing dan wel aanmelding op grond van de Europese richtlijnen.

8.2. Effecten op natuurwaarden

Bij het uitvoeren van de dijkverbeteringswerken is er een kans dat vogels en andere beschermde dieren verstoord worden en dat habitats beschadigd of vernietigd worden. Bij het beoordelen van de effecten wordt ingegaan op tijdelijke effecten tijdens de aanlegfase en mogelijk permanente effecten door de gewijzigde inrichting en door een toenemend recreatief gebruik van de nieuwe onderhoudsweg. Het laatste is geen doel op zich, maar een gevolg van de betere berijdbaarheid van de weg in deze toegankelijke zone.

Bij de beoordeling wordt uitgegaan van de soorten vogels die volgens het onderzoek van Oosterbaan & den Boer (2005) in het gebied voorkomen, waarbij de landelijke gebruikelijke methodiek van SOVON (van Dijk, 2004) werd toegepast. Dat zijn de vogelsoorten die in zodanige aantallen in de Oosterschelde voorkomen dat het gebied zich hiervoor kwalificeert, alsmede van vogelsoorten die van belang waren in het kader van de aanwijzing van het gebied als natuurmonument. De gehanteerde lijst komt vrijwel geheel overeen met de soorten van de in par. 4.2 genoemde database.

Uitgangspunt voor de bepaling van de significantie van effecten op vogels zijn de aantallen afkomstig uit verschillende bronnen, bijvoorbeeld Strucker et al., 2005.

8.2.1 Effecten op broedvogels

Het dijktraject waarin de werkzaamheden plaatsvinden functioneert als broedlocatie voor vogels. Er komen regelmatig vier soorten voor, waarvoor de Oosterschelde kwalificeert: bruine kiekendief, kluut, tureluur en baardmanneletje. De bruine kiekendief broedde in 2005 in de Inlaag Vlietepolder en in de Inlaag Thoormpolder. Van de kluut was er een broedlocatie in het Waterhoefje en één in de Vlietepolder bekend. Van de tureluur werden er drie broedparen geteld: in de Inlaag Keihoogte en het Waterhoefje. Een broedpaar van het baardmanneletje was aanwezig in de Inlaag Vlietepolder. Daarnaast broeden de bontbekplevier en de visdief sporadisch nabij het dijktraject.

Verstoring kan optreden door ruimtebeslag, transport en geluid, en de aanwezigheid van mensen. Er treedt geen ruimtebeslag op door de geplande werkzaamheden t.a.v. de broedlocaties. De mate van verstoring door transport en geluid is beperkt omdat de inlagen door een hoge dijk van de transportwegen en werkzaamheden zijn afgescheiden. Ter hoogte van het Waterhoefje vindt het transport direct aan de binnenzijde van de zeedijk plaats, wat tot hinder van de hier aanwezige vogels kan leiden. De vogels worden thans reeds geconfronteerd met het regelmatige verkeer op de bestaande weg.

In de Inlaag Thoormpolder en in de Inlaag Vlietepolder is een broedpaar van de bruine kiekendief aanwezig. De meeste invloed van de werkzaamheden zal optreden in de Inlaag Vlietepolder waar negatieve effecten kunnen worden verwacht, die echter door het nemen van mitigerende maatregelen, zoals fasering van de werkzaamheden in tijd, worden voorkomen.

Negatieve effecten op het in de Inlaag Vlietepolder broedende baardmanneletje worden door het nemen van mitigerende maatregelen, zoals fasering van de werkzaamheden in tijd, voorkomen.

Op de soorten kluut, tureluur, bontbekplevier en visdief worden geen significante effecten verwacht. Kluut en tureluur zijn minder gevoelig voor verstoring omdat ze makkelijker alternatieve foerageergebieden opzoeken die buiten het broedgebied liggen. Verder is het aantal broedparen van de kluut en de tureluur in de Oosterschelde sterk toegenomen en komen er in het betreffende gebied, vergeleken met de hele Oosterschelde, lage aantallen van de broedpopulatie voor.

Van de bontbekplevier is 2005 geen broedend paar in het gebied waargenomen.

Er zijn geen belangrijke kolonies van de visdief.

Omdat de genoemde broedvogelsoorten of in lage aantallen voorkomen of er mitigerende maatregelen worden genomen, worden er geen significante effecten op deze vogelsoorten verwacht.

8.2.2 Effecten op de functie hoogwatervluchtplaats (hvp)

Verstoring van hvp's kan leiden tot extra energieverbruik voor de vogels door het moeten opvliegen, het uiteenvallen van groepen en mogelijk tot het verlaten van het gebied.

Een klein deel van de buitendijkse hvp's wordt (tijdelijk) aangetast door ruimtebeslag tijdens de dijkverbetering. Dit zijn de Westnol en Kootjesnol en een deel van het Waterhoefje. Deze plekken worden voornamelijk in de zomerperiode gebruikt door scholeksters en bergeenden.

Gezien de lage aantallen, het tijdelijk karakter van de werkzaamheden en omdat de vogels in die situatie gemakkelijk uitwijken wordt de verstoring gering geacht. In de Inlagen van de Vliete- en Thoornpolder, waar het grootste deel van vogels overtijd, vindt geen ruimtebeslag plaats tijdens de werkzaamheden.

Er vindt verstoring door de werkzaamheden zelf plaats. In het buitendijkse gebied is in de zomerperiode slechts een klein gedeelte van de zomerpopulatie van de in de Oosterschelde voorkomende vogels (aantal getelde vogels in de Oosterschelde in de zomermaanden) aanwezig, behalve van de steenloper. Deze is minder gevoelig voor verstoring dan veel andere steltlopers. Bovendien zijn er goede uitwijkmogelijkheden. Daarom worden er buitendijks geen significant negatieve effecten verwacht.

Het grootste deel van de overtijdende vogels is binnendijks aanwezig. Van de soorten goudplevier, zwarte ruiter, steenloper, slobbeend, smient, bergeend en wintertaling komen er relatief grote aantallen voor in het gebied. Van deze soorten is de wintertaling de meest gevoelige soort en kan er tot maximaal 4% van de populatie van de Oosterschelde worden verstoord door de werkzaamheden aan de dijk en het transport.

Omdat er beschikbare uitwijkmogelijkheden naar andere inlagen langs de Noord-Bevelandse kust bestaan, de aanwezige dijk 'bescherming' biedt voor geluid en de aanwezigheid van mensen en er op die manier alleen een deel van de vogels verstoord wordt, worden er geen significant negatieve effecten verwacht.

De overige vogelsoorten zijn minder gevoelig, hebben voldoende uitwijkmogelijkheden en worden doordat de aanwezigheid van dijken bescherming biedt slechts in beperkte mate verstoord.

Om de verstoring verder te beperken, worden mitigerende maatregelen uitgevoerd zoals later beschreven.

Concluderend worden er geen significant negatieve effecten op de functie hoogwatervluchtplaats verwacht.

De verstoring vindt slechts tijdelijk plaats, er komen behalve de wintertaling slechts lage aantallen van vogels voor die gemakkelijk kunnen uitwijken of minder gevoelig zijn voor verstoring, en worden er mitigerende maatregelen genomen.

8.2.3 Effecten op binnendijks rustgebied zonder hvp-functie

Binnendijkse rustgebieden zonder hvp-functie zijn vooral van belang voor eenden, ganzen en weidevogels. De meeste rustgebieden voor vooral fuut, grauwe gans, kievit en meerkoet en in mindere mate krakeend en pijlstaart worden of niet aangetast door ruimtebeslag of zijn niet van belang voor deze functie (Waterhoefje). Een significante verstoring door de werkzaamheden zelf wordt niet verwacht omdat de vogels voldoende binnendijkse uitwijkmogelijkheden hebben.

8.2.4 Effecten op de functie van het buitendijkse gebied als foerageergebied

Een deel van de slikken grenzend aan de dijk en de droogvallende delen van de strandjes die fungeren als foerageergebied is tijdens de werkzaamheden (tijdelijk) niet beschikbaar omdat het als werkstrook wordt gebruikt. Bij verstoring stoppen vogels immers met foerageren en lopen of vliegen weg. Sommige soorten keren na het verdwijnen van de verstoringbron terug, maar andere soorten zoals wulp of bergeend keren gedurende de resterende laagwaterperiode niet meer terug. De mate van het verstoringseffect hangt af van de per soort variërende verstoring gevoeligheid van de aanwezige vogels, de aantallen foeragerende vogels, de periode en duur van de werkzaamheden, de aanwezigheid van alternatieve gebieden en de toegankelijkheid van het gebied voor recreanten na afloop van de werkzaamheden. De gemiddelde maximale verstoringafstand voor watervogels bedraagt ca. 200 meter. Het gebied wordt gebruikt door aalscholver, bergeend, bontbekplevier, drieteenstrandloper, fuut, groenpootruiter, kanoet, kluut, lepelaar, rosse grutto, scholekster, smient, steenloper, tureluur, wulp, zilverplevier en zwarte ruiter.

Door permanent ruimtebeslag gaat 0,37 hectare slik of 2,1 % van het buitendijkse foerageergebied ter hoogte van het dijktraject verloren. Dat is 0,02% van het foerageergebied in het westelijke deel van de Oosterschelde. Het slik dat verloren gaat is hoger gelegen en ligt direct tegen de dijk aan. Er treedt nu al verstoring op door recreanten en het gebied is door de langere droogvalduur slechts gedeeltelijk geschikt als foerageergebied. Gezien de beperkte kwaliteit als foerageergebied en de kleine oppervlakte leidt de ingreep niet tot significante effecten.

De verstoring door transport, geluid en aanwezigheid van mensen is een tijdelijk effect van maximaal 6 maanden. Het effect treedt vooral buitendijks op, het binnendijkse gebied is beschermd door de dijk. Op de soorten bergeend, smient, wulp, zilverplevier en zwarte ruiter zijn geen negatieve effecten te verwachten omdat ze in dit gebied slechts in lage aantallen voorkomen en er geen negatieve trendontwikkeling bestaat.

Ook voor de soorten bontbekplevier, fuut, groenpootruiter en scholekster geldt dat er geen negatieve effecten te verwachten zijn omdat ze slechts in heel lage aantallen voorkomen op dit traject. De rosse grutto is gevoeliger voor verstoring en komt langs het dijktraject in hogere aantallen voor dan bijvoorbeeld de steltlopers, daarom zouden de werkzaamheden een negatieve invloed kunnen hebben. Maar er zijn voldoende uitwijkmogelijkheden, zodat er geen significante effecten verwacht worden. Ook voor de steenloper en de tureluur wordt er niet van uitgegaan dat er significante effecten te verwachten zijn, omdat de steenloper in een gunstige staat van instandhouding verkeert en minder gevoelig is voor verstoring dan bijvoorbeeld de rosse grutto.

Voor de tureluur heeft het gebied geen bovengemiddeld belang (geringe foerageertijd en verspreiding van de vogels). Langs het dijktraject foerageren nog enkele dwergsterns en visdieven. Maar net als voor de eerder genoemde soorten worden er geen significante effecten verwacht omdat de vogels slechts beperkt gevoelig zijn voor verstoringen en de soort een positieve trend vertoont.

Concluderend worden er geen significante effecten op de foerageerfunctie verwacht. De verstoring vindt slechts tijdelijk plaats, het gebied heeft een beperkte kwaliteit als foerageergebied, er komen slechts lage aantallen van vogels voor die gemakkelijk kunnen uitwijken of minder gevoelig zijn voor verstoring, en worden er mitigerende maatregelen genomen.

8.2.5 Effecten op overige kwalificerende soorten

Op enige afstand van het dijktraject ligt een geul waar de gewone zeehond kan foerageren. Er treden echter geen effecten op de gewone zeehond op omdat het gebied niet zal worden aangetast of de dieren niet zullen worden verstoord (noch ruimtebeslag, noch verstoring van rustplaatsen).

De noordse woelmuis is niet aangetroffen in het geplande werkgebied. Daarom worden er geen negatieve effecten verwacht.

Soorten van de sublitorale fauna komen onder de intergetijdenzone voor. Aangezien de werkzaamheden slechts tijdelijk op enkele locaties plaats vinden onder GLW (gemiddeld laag water), worden er geen significant negatieve effecten verwacht.

Een deel van de aanwezige basaltbekleding blijft bestaan. Er treden geen effecten op de aanwezige zoutvegetatie op. Doordat bij het vervangen - waar nodig - van de huidige dijkbekleding is gekozen voor betonzulen wordt ervan uit gegaan dat zich een met de huidige zoutvegetatie vergelijkbare vegetatie kan ontwikkelen na afloop van de werkzaamheden. Er wordt niet uitgegaan van significante effecten op dit dijktraject.

Rond de Westnol wordt de aanwezige zoutvegetatie zoals zeealsem, strandbiet, zeewinde en onder andere de zeldzame zeelathyrus, significant beïnvloed indien er geen aanvullende mitigerende maatregelen zoals beschreven onder 8.3. worden genomen.

8.2.6 Effecten op habitattypen

De gehele Oosterschelde beneden de gemiddeld hoogwaterlijn bestaat uit het habitatype 1160 (grote, ondiepe krekens en baaien). Dit habitatype is aanwezig op circa 2930 meter, tussen dijkpaal (dp) 1871 + 33 meter en dp 1901. Gedurende de werkzaamheden zal tijdelijk ruimtebeslag plaatsvinden (werkstrook) op een oppervlakte van 4,4 hectare. Er is geen bijzondere vegetatie aanwezig. Daarnaast wordt verwacht dat het bodemleven zich op korte termijn herstelt. De werkzaamheden zullen daarom niet leiden tot significant negatieve effecten.

Als gevolg van de teenverschuiving en aanpassing van de kreukelberm is er echter een permanent ruimtebeslag van 0,37 hectare. Gelet op de kleine oppervlakte - het gebied maakt 0,001% uit van het totale oppervlak van deze habitatype - wordt het effect niet als significant beschouwd. Het verlies aan oppervlak dient echter wel te leiden tot een herstelopgave.

Langs het dijktraject komen geen schorvegetaties of pioniersvegetaties met zeekraal voor (habitatype 1310, 1320, 1330).

Mogelijk is er in de inlagen en bij het Waterhoefje overgangs- en trilveen (habitatype 7140) aanwezig. Dit gebied wordt niet gebruikt als aanvullende opslagplaatsen.

8.2.7. Effecten ten gevolge van het gebruik van (binnen- en buitendijkse) onderhoudswegen

Er kan worden aangenomen dat de verstoring van vogels door recreanten zou kunnen toenemen door de aanwezigheid van nieuwe verharde onderhoudspaden indien ze dichtbij een hvp, een slik of schor liggen. In de onderhavige situatie worden echter geen significante effecten verwacht, omdat er op dit (buitendijkse) traject nauwelijks bij eb droogvallend slik aanwezig is en het traject dichtbij het pad een zeer beperkte hvp functie bezit. Bovendien zal de thans binnendijks aanwezige onderhoudspad voor het publiek worden afgesloten, zodat de rust in de voor vogels belangrijke inlagen zal toenemen.

8.3. Mitigerende maatregelen

Door de werkzaamheden treden voor sommige soorten (significant) negatieve effecten op. Daarom worden mitigerende maatregelen genomen, om het effect te verzachten en om te voorkomen dat het effect significant wordt (in het geval van zoutvegetatie). De standaard mitigerende maatregelen worden hieronder benoemd.

Ze zijn beschreven in bijlage 5 van de passende beoordeling, maar daarnaast dienen er ten behoeve van de zoutvegetatie aanvullende maatregelen te worden genomen.

- De uitvoering van de werkzaamheden is gepland in de periode van 1 april tot en met 1 oktober 2007. Deze periode wordt ingegeven vanuit het belang van de veiligheid; er mogen namelijk geen werkzaamheden aan de waterkering worden verricht in het stormseizoen te weten tussen 1 oktober en 1 april. Voorbereidende werkzaamheden waarbij de dijkbekleding nog gesloten blijft (b.v. aanvoer van materieel) kunnen bij voorkeur al in de laatste dagen van maart tot uiterlijk 15 april worden uitgevoerd, teneinde het risico van verstoring van broedende vogels zo veel mogelijk te beperken.

- De vegetatie op het buitentalud en de kruin van de dijk en de rietvegetatie langs de binnendijkse opslagterreinen wordt voor aanvang van de werkzaamheden (voor 15 maart) zeer kort gemaaid om te voorkomen dat er wordt genesteld of gebroed.
- Tijdens de nestelperiode van de bruine kiekendief en baardmannetje (april t/m mei) vinden er geen werkzaamheden plaats op de kruin van de dijk of aan de binnenzijde van de dijk. Indien het uitvoerigstechnisch niet mogelijk is dat de transportbewegingen buitendijks of over de bestaande weg langs de binnendijks gelegen inlaagdijk plaatsvinden, zullen de werkzaamheden op dit dijktraject voorafgaand aan het broedseizoen plaatsvinden.
- Om verstoring van broedende of foeragerende vogels te beperken, wordt er gefaseerd en in één richting langs de dijk gewerkt, zodat niet langs het hele traject tegelijkertijd verstoring optreedt.
- Er wordt nooit overal tegelijk aan de dijk gewerkt zodat er uitwijkmogelijkheden voor vogels en zoogdieren beschikbaar zijn.
- Ten behoeve van slikken wordt de breedte van de werkstrook zo smal mogelijk gehouden. De kreukelberm is maximaal 5 m breed.
- Het gedeelte van het slik buiten of aansluitend aan de werkstrook wordt niet betreden of anderszins gebruikt (b.v. voor opslag).
- De hoogte van het sedimentoppervlak van de werkstrook in het voorland (slik – werkstrook buiten de kreukelberm) wordt op hetzelfde niveau gebracht als voor de werkzaamheden. Ook worden eventuele kreekjes binnen de werkstrook na afloop van de werkzaamheden hersteld.
- Waar het voorland uit slik bestaat, worden vrijkomende grond en stenen in de kreukelberm verspreid en over de dijk lengte verwerkt, zodat de ophoging zo beperkt mogelijk is; perkoenpalen en overig vrijkomend materiaal worden verwijderd en afgevoerd.
- Ten behoeve van de aanwezige zoutvegetatie is het begin van de werkzaamheden bij de Westnol pas na half juli gepland, waarbij de bovenlaag van het zand gescheiden wordt afgegraven, niet met grond van elders wordt gemengd, maar op een gescheiden plek in het depot wordt geplaatst, en de toplaag tenslotte wordt terug gebracht op de oorspronkelijke locatie.
- Tijdens het werk wordt regelmatig gecontroleerd of er op het werkterrein en in de invloedzone relevante soorten aanwezig zijn en (eventueel) verplaatst.
- Bij de keuze van de steenbekleding wordt voor een type gekozen dat het terug kunnen keren van huidige vaatplanten en wieren en eventueel betere groeiomstandigheden toestaat.
- Afsluiten van onderhoudspaden na afloop van de werkzaamheden zoals beschreven in bijlage 4 van de passende beoordeling.

8.4. Cumulatieve effecten

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de cumulatieve effecten die gezamenlijk met de dijkverbeteringswerken een effect kunnen hebben op de hier behandelde natuurwaarden. Cumulatieve effecten kunnen zowel worden veroorzaakt door autonome ontwikkelingen (het bereiken van een nieuw morfologisch evenwicht na het uitvoeren van de deltawerken en de verwachte zeespiegelstijging) als diverse menselijke activiteiten in het gebied zoals scheepvaart, visserij, recreatie en andere.

Door de werkzaamheden in de Vliete- en Thoormpolder (ruimtebeslag en transport) vindt een tijdelijke verstoring plaats van vogels waarvoor de Oosterschelde als Vogelrichtlijngebied is aangewezen. De denken valt aan broedvogels zoals kluut en tureluur, rustende steltlopers en eenden zoals de wintertaling, en aan foeragerende steltlopers, eenden en andere soorten zoals de rosse grutto. Daarnaast zal 0,37 ha van de habitat-type 1160 verloren gaan. Verdere menselijke activiteiten, die ook een negatieve invloed kunnen hebben op de genoemde soorten en habitats zijn visserij en recreatie in het gebied, maar ook werkzaamheden in het kader van het vergroten van de veiligheid.

Algemene autonome ontwikkelingen

De Oosterschelde is een zout getijdenwater, dat zeewaarts en landwaarts wordt begrensd door de Stormvloedkering en de compartimenteringsdammen. Als gevolg van de afsluitingen zijn er zowel de stroomsnelheden als ook de dynamiek afgenomen. Er wordt geen rivierslib meer aangevoerd en de geulen zijn te ruim gedimensioneerd. Het gevolg is de zogenoemde 'zandhonger', dat wil zeggen dat platen, slikken en schorren eroderen om de geulen op te vullen. Dit zorgt ervoor dat de oppervlakte intergetijdengebieden jaarlijks afneemt met 40 à 50 ha. Het verlies van intergetijdengebied en het verminderen van de droogvalduur betekent een afname van foerageermogelijkheden voor steltlopers. In het doelendocument van juni 2006 wordt er echter rekening mee gehouden dat de teruggang van het intergetijdengebied niet gekeerd kan worden en zijn de doelen op deze afname afgestemd.

Recreatie

De Oosterschelde vormt een aantrekkelijk recreatiegebied, vooral in de zomer. Door geluid en aanwezigheid van o.a. wandelaar, fietsers, boten, (kite-)surfers, sportvissers (inclusief pieren-spitters) kunnen broedende, foeragerende, overtuigende of rustende vogels en zeehonden verstoord worden. In het geval van de dijkverbeteringswerken zijn vooral de fietsers en wandelaars van belang door hun versturende effecten op vogels. Er kan worden aangenomen dat als gevolg van de dijkverbeteringswerkzaamheden de verstoring door recreanten zou kunnen toenemen door de aanwezigheid van nieuwe verharde onderhoudspaden indien ze dichtbij een hvp, een slik of schor liggen. Door het nemen van mitigerende maatregelen (o.a. afsluiten van onderhoudspaden) wordt voorkomen dat er (significant) negatieve effecten van recreanten als gevolg van de werkzaamheden optreden. Voor recreatie in het algemeen geldt dat maatregelen zijn genomen zoals het afsluiten van kwetsbare gebieden om (significant) negatieve effecten van recreatie op de natuurwaarden van de Oosterschelde te voorkomen.

Visserij

Er worden verschillende vormen van visserij (boomkorvisserij, mosselteelt, vaste vistuigen, mechanische en handmatige kokkelvisserij) in het gebied uitgeoefend die kunnen leiden tot verstoring van vogels en zeehonden door geluid, voedselcompetitie en tot beschadiging van de kwalificerende habitats zoals habitattypen 1160 (grote baaien). Het bezoeken van kokkelbanken tijdens laagwater in verband met handmatige kokkelvisserij kan een verstoring van rustende of foeragerende vogels tot gevolg hebben. Door de regelgeving zoals het Schelpdierbesluit en het nemen van in vergunningen op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 voorgeschreven mitigerende maatregelen bij het uitoefenen van bijvoorbeeld mechanische en handmatige kokkelvisserij worden negatieve effecten zoals voedselcompetitie en beschadiging van kwalificerende habitats zo goed mogelijk beperkt.

Dijkverbeteringswerken

Door de dijkverbeteringswerken kan het intergetijdengebied permanent worden aangetast. De kenmerkende planten en dieren die zich door aanleg van de harde oeverbeschoeiingen op de dijken hebben kunnen ontwikkelen, blijven ook in de toekomst gehandhaafd. Verder kunnen broedende, rustende en foeragerende vogels verstoord worden. Door het nemen van in vergunningen op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 voorgeschreven mitigerende maatregelen (zie par. 8.3.) worden negatieve effecten voor vogels en habitats verzacht en significante effecten voorkomen.

Overige activiteiten

Windmolens kunnen negatieve effecten veroorzaken o.a. door geluid of leiden tot aanvaarding. Door het snijden van zeegroenten kan een tijdelijke en plaatselijke verstoring plaatsvinden van de functie van de schorren als hvp-, rust-, foerageer- en broedplaats voor vogels. Door betreding van het schor kan het tot verstoring van de vegetatie komen. Door het nemen van in vergunningen op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 voorgeschreven mitigerende maatregelen worden negatieve effecten verzacht en significante effecten voorkomen. Nieuwe activiteiten worden middels het verlenen van vergunningen geregeld.

8.5. Conclusie passende beoordeling en cumulatieve effecten

Omdat op voorhand significante effecten op de soorten en habitats waarvoor de Oosterschelde als speciale beschermingszone is aangemeld niet uitgesloten kunnen worden, is een passende beoordeling gemaakt van het dijkverbeteringsproject Vliete- en Thoempolder, waarbij rekening is gehouden met de instandhoudingsdoelstellingen van de Oosterschelde.

Er is onderscheid te maken in permanente effecten (verdwijnen/wijziging van habitats) en tijdelijke effecten (verstoring tijdens de uitvoering van de werkzaamheden). Daarnaast zijn permanente effecten mogelijk door een gewijzigd gebruik ten gevolge van de nieuwe inrichting.

Door de werkzaamheden vindt een tijdelijke verstoring plaats van de functie van het gebied als hoogwater-vluchtplaats, rustgebied, foerageergebied en broedgebied van vogels waarvoor de Oosterschelde als Vogelrichtlijngebied is aangewezen. Deze effecten worden door een aantal te treffen mitigerende maatregelen en/of door de aanwezigheid van slechts lage aantallen van bepaalde vogelsoorten en/of van de aanwezigheid van uitwijkmogelijkheden aanzienlijk beperkt, waardoor deze in relatie tot de in de Oosterschelde beschikbare gebieden als niet significant aan te merken zijn.

Het onderhoudspad wordt opengesteld voor recreanten. Er worden echter geen significante effecten verwacht, omdat op dit (buitendijkse) traject nauwelijks bij eb droogvallend slik aanwezig is en het traject dichtbij het pad een zeer beperkte hvp functie bezit. Met de heer A. Beaufort van het waterschap is afgesproken dat daar waar het buitendijkse onderhoudspad wordt opengesteld voor recreatie (wandelen, fietsen) en er tevens sprake is van een binnendijkse opengestelde onderhoudsweg, deze laatste zal worden afgesloten voor recreatie na afloop van de werkzaamheden.

Een en ander is ook beschreven in bijlage 4 van de passende beoordeling. Op deze wijze wordt er binnendijks een rustiger gebied voor vogels gecreëerd.

Ten behoeve van de aanwezige zoutvegetatie worden mitigerende maatregelen genomen (zie 8.3) om te voorkomen dat de werkzaamheden significante effecten hebben.

De bijdrage van de verschuiving van de dijkvoet aan habitatverlies (1160, grote, ondiepe kreken en baaien) is te verwaarlozen en niet significant, maar leidt wel tot een herstelopgave.

Andere kwalificerende natuurwaarden worden niet negatief beïnvloed door de voorgenomen werkzaamheden.

Cumulatieve effecten

Er worden geen significant negatieve effecten verwacht van de dijkverbeteringswerkzaamheden in relatie met verdere menselijke activiteiten (cumulatie). Door de dijkverbeteringswerken kan het komen tot (tijdelijke) verstoring van vogels en habitats (1160). Door het nemen van mitigerende maatregelen wordt de verstoring zo ver mogelijk verzacht. De hier getoetste dijkverbeteringswerken hebben slechts invloed op habitatype 1160 waarvoor een herstelopgave geldt.

Verdere dijkversterkingsprojecten die eveneens in 2007 worden uitgevoerd in de Oosterschelde zijn de Poortvliet-, Nieuwe Strijen-, Klaas van Steenland en Schakerloopolder, Anna Jacobapolder, Kramers-/PrinsHendrikspolder, Polder Burgh- en Westland en Snoodijkpolder. Omdat behalve de polders Burgh en Westland gelegen aan de kant van Schouwen-Duiveland alle projecten in het oosten van de Oosterschelde liggen valt niet te verwachten dat ze dezelfde vogels zullen beïnvloeden.

De andere in het Natura 2000-gebied Oosterschelde plaats vindende activiteiten hebben vooral (tijdelijke en plaatselijke) verstoring van vogels, zeehonden en (de bodem van de) habitatypen 1160, 1310, 1320 en 1330 tot gevolg. De verschillende andere activiteiten vinden vaak ruimtelijk en tijdelijk van elkaar gescheiden plaats, en vogels kunnen op andere locaties uitwijken. Door regelgeving en het nemen van in vergunningen op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 voorgeschreven mitigerende maatregelen worden negatieve effecten voor vogels en habitats verzacht en significante effecten voorkomen.

Op basis van deze passende beoordeling en de op dit moment best beschikbare informatie komen wij tot de conclusie dat met het uitvoeren van de werken inclusief bovengenoemde mitigerende maatregelen de natuurlijke kenmerken van de Oosterschelde niet significant zullen worden aangetast, ook niet in cumulatie met de andere projecten en plannen.

Deze conclusie geldt nadrukkelijk onder de door ons geformuleerde vergunningvoorwaarden.

9. Besluit

Gelet op het voorgaande, en gezien de ter zake ingekomen adviezen, verlenen wij de door u gevraagde vergunning ex artikel 19d, eerste lid, Natuurbeschermingswet 1998 voor het uitvoeren van dijkverbeteringswerkzaamheden aan het dijktraject Vliete- en Thoornpolder in het Natura 2000-gebied Oosterschelde.

Ter bescherming van de in het natuurmonument aanwezige natuurwaarden verbinden wij aan deze vergunning de volgende voorschriften:

1. Uitvoering van de werkzaamheden overeenkomstig de bij de aanvraag ingediende plannen.
2. Treffen van mitigerende maatregelen zoals genoemd onder 8.3.
3. Fasering van de werkzaamheden (tijdelijk en ruimtelijk) zodat altijd uitwijkmogelijkheden voor de vogels beschikbaar zijn.
4. Bij de inzet van hydraulische machines dient te worden voorkomen dat er olie lekkage plaats vindt. Mocht er desondanks toch verontreiniging plaats vinden dan dient dit naar een erkende verwerker te worden afgevoerd.
5. Vrijkomend gebiedsvreemd materiaal dient tot buiten het Natura 2000-gebied te worden afgevoerd.
6. De uitvoering van de werkzaamheden leidt tot een herstelopgave die in nader overleg met de Provincie Zeeland zal worden bepaald.
7. Daar waar op (een deel van) het dijktraject zowel binnen- en buitendijkse onderhoudspaden bestaan, zullen na afloop van de werkzaamheden de binnendijkse paden effectief worden afgesloten voor recreatieve doelen door middel van dwarsafrastering aan het begin van het werkstuk, de inlaagweg (bij de trap). Aan de andere kant wordt er een slagboom geplaatst. Om het onderhoudspad niet aantrekkelijk te maken voor recreanten, wordt de bestaande opritweg bij de nieuwe Westnol niet met asfaltverharding aangesloten aan het onderhoudspad. Verder worden aan beide kanten van de oostelijke inlaag van de Thoornpolder informatieborden geplaatst met de bedoeling om de mensen naar buitendijks te leiden.
8. De houder van deze vergunning is verplicht deze op eerste verzoek te tonen aan personeel van politie, de provincie Zeeland en de Algemene Inspectie Dienst.

9. Bij niet nakomen van de voorwaarden door de vergunninghouder kan deze vergunning te allen tijden ingetrokken worden of kunnen nadere voorwaarden worden gesteld.
10. De aanvang van de werkzaamheden dient te worden gemeld aan de heer C. Beekman medewerker Handhaving van de provincie Zeeland (tel: 0118-631956 of per e-mail c.beekman@zeeland.nl)

Deze vergunning is geldig tot en met 31-12- 2008.

Tegen dit besluit kunt u (en dat geldt voor iedere belanghebbende) schriftelijk bezwaar maken. Het bezwaarschrift richt u aan:

Gedeputeerde staten van Zeeland, Postbus 6001, 4330 LA Middelburg.

In uw bezwaarschrift neemt u tenminste op uw naam, uw adres, de datum, tegen welk besluit u bezwaar maakt en waarom, alsmede uw handtekening.

U moet het bezwaarschrift binnen 6 weken na de dag waarop dit besluit is bekend gemaakt indienen. Doorgaans is dat de dag na de datum van verzending (zie boven). Overschrijding van de termijn kan er toe leiden dat met uw bezwaren geen rekening meer wordt gehouden.

Indien u overweegt bezwaar te maken, wordt u desgewenst een informatiefolder toegezonden. U kunt deze aanvragen via telefoonnummer 0118-631260. U kunt deze informatie ook downloaden via www.zeeland.nl/bestuurenorganisatie/bestuur/bezwaar-enberoep.

Voor de goede orde wijzen wij erop dat het bezwaar niet de werking van het besluit schorst. Op grond van art. 8.81, lid 1 van de Algemene wet bestuursrecht kan de indiener van een bezwaarschrift bij de voorzitter van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State een verzoek om een voorlopige voorziening indienen, indien - gelet op de betrokken belangen - onverwijlde spoed dit vereist.

Uw verzoek tot het treffen van een voorlopige voorziening richt u aan:

Voorzitter van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State, Postbus 20019, 2500 EA Den Haag.
Voor de behandeling van een verzoek tot het treffen van een voorlopige voorziening is griffierecht verschuldigd.

Hoogachtend,

gedeputeerde staten,
namens dezen,

hoofd Afdeling Landelijk Gebied en Water.